

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
Filozofická fakulta. Katedra knižničnej a informačnej vedy
Akademická knižnica UK

KEGA 133UK-4/2013

Informačná gramotnosť

informačné zručnosti, schopnosti, znalosti, návyky

Pedagogické prístupy a informačná gramotnosť

Autor(i):

Ľudmila Hrdináková

Zhrnutie:

Tutoriál prináša informácie o tom:

- prečo sú nevyhnutné nové pedagogické prístupy,
- aké sú hlavné atribúty a špecifiká nových pedagogických prístupov,
- ako sa prelínajú a komplementárne dopĺňajú a navzájom podporujú nové pedagogické prístupy a informačná gramotnosť,
- ako novými prístupmi rozvíjať IG,
- ako IG podporuje nové pedagogické prístupy,
- ako nové pedagogické prístupy a IG podporujú akademické kompetencie.

Copyright:

Tento dokument môže byť použitý výhradne na výskumné, pedagogické alebo osobné študijné účely. Akékoľvek sublicencovanie, reprodukcia, redistribúcia, či predaj sú zakázané.

©Univerzita Komenského v Bratislave, 2014

PEDAGOGICKÉ PRÍSTUPY A INFORMAČNÁ GRAMOTNOSŤ

Nové pedagogické prístupy v informačnej spoločnosti

Tradičné (doterajšie) systémy vzdelávania nestačia saturať požiadavky nastupujúcej informačnej a znalostnej spoločnosť. Rovnako nevyhovujú ani koncepcii celoživotného vzdelávania. Vzdelávacie inštitúcie by mali vybaviť študentov nielen vedomosťami, ale i schopnosťami a kompetenciami, metódami a postupmi a nástrojmi, ktoré sú smerodajné pre kvalifikované využívanie informačného bohatstva a riešenie problémov v súvisiacich nielen so štúdiom, ale i uplatnením na trhu práce a v ich osobnom živote. Mali by ich pripraviť pre súčasný moderný svet informácií, svet progresívnych technologických zmien a dynamických súvislostí.

Pedagogické prístupy, ktoré sú v súlade s očakávaniami a hodnotami informačnej spoločnosti sa značne líšia od tých, ktoré sú v súlade s očakávaniami a hodnotami minulej -- industriálnej spoločnosti (pozri v tabuľke).

Tabuľka: Pedagogika v industriálnej spoločnosti a informačnej spoločnosti

Aspekt	Atribúty pedagogiky	
	v INDUSTRIÁLNEJ spoločnosti	v INFORMAČNEJ spoločnosti
Aktívnosť	aktivity predpísané učiteľom	činnosti stanovené žiakmi/študentmi
	inštrukcie pre celú triedu	malé skupiny
	malá variabilita činností	veľa rôznych aktivít
	tempo určené vzdelávacím / študijným programom	tempo určené žiakmi/študentmi
Kolaborácia	individuálne	práca v tímoch
	homogénne skupiny	heterogénne skupiny
	každý pre seba	podpora navzájom
Kreatívnosť	reproduktívne učenie	produktívne učenie
	používa známe riešenia problémov	hľadanie nových riešenia problémov
Integrácia	žiadny vzťah medzi teóriou a praxou	integrácia teórie a praxe
	samostatné predmety	medzipredmetové vzťahy
	založené na disciplíne	tematické
	individuálni učitelia	tímy učiteľov
Vzdelávanie	riadené učiteľom	riadené študentom, orientované na študenta
	súhrnné	diagnostické

Nasledujúce pedagogické prístupy podporujú informačnú gramotnosť, ale i naopak, informačná gramotnosť podporuje dané pedagogické prístupy, respektíve je pre ne nevyhnutná.

Nasledujúce pedagogické prístupy podporujú informačnú gramotnosť, ale i naopak, informačná gramotnosť podporuje dané pedagogické prístupy, je pre ne nevyhnutná.

Enquiry-based learning a informačná gramotnosť

Enquiry-based learning je pedagogický prístup orientovaný na študenta, ktorý sa zameriava pýtať sa, preskúmavanie, bádanie, hľadanie, objavovanie a s tým spojené schopnosti študenta. Daný pedagogický prístup, rovnako ako informačná gramotnosť, zodpovedajú (z hľadiska svojej podstaty) tendenciám rozvoja informačnej a znalostnej spoločnosti.

Enquiry-based learning zahŕňa v sebe:

- poznávanie na základe pýtania sa, bádania, preskúmavania,
- riešenie problémov na základe pýtania sa, bádania, preskúmavania,
- tvorbu rozhodnutí na základe otázok, bádania, preskúmavania.

Študent nadobúda poznatky, schopnosti, zručnosti a skúsenosti prostredníctvom nasledujúcich procesov:

- identifikácia problému,
- rozpoznávanie a identifikácia vnútorných i externých očakávaní,
- rozpoznávanie presvedčení (viery, postojov) k danej téme a problému,
- kompetentný zber a vyjasňovanie faktov, selekcia významných a podstatných informácií a faktov, princípov, teórií, konceptov,
- koncipovanie implikácií, záverov, interpretácia a rozhodnutia, respektíve riešenia,
- koncipovanie východísk pre ďalšie skúmania a bádania.

Kedže bádať, hľadať a skúmať nemožno bez štúdia už zaznamenaných informácií a poznatkov, dané operácie nevyhnutne integrujú informačné stratégie:

- formuláciu informačnej požiadavky,
- lokalizáciu informačných zdrojov,
- zber, vyhodnocovanie a selekciu informácií, porovnávanie a syntetizovanie,
- ich organizáciu a prípadne aj ich ukladanie pre budúce využitie.

Dá sa povedať, že v každej fáze procesov bádania a preskúmavania sú prítomné informačné procesy a práca s informáciami (podobne, ako ich uvádza koncept informačnej gramotnosti). V rámci procesov bádania a skúmania je však nevyhnutná samostatná práca s informačnými zdrojmi.

Enquiry-based learning zároveň poskytuje príležitosti a možnosti pre rozvoj schopnosti precíznej práce s informáciami a upevňovania a prehĺbovania informačných kompetencií.

Problémovo-orientované vzdelávanie (Problem-based Learning -- PBL) a informačná gramotnosť (informačné vzdelávanie)

Problémovo-orientované vzdelávanie zastrešuje rozvojový, inštrumentálny a metodický systém, ktorý simultánne rozvíja interdisciplinárnu poznatkovú bázu študentov a rovnako aj ich schopnosti, kritické myslenie a stratégie riešenia problémov.

Dizajnovanie problémovo-orientovaného vzdelávania môže využívať model **Big6** (<http://www.big6.com/2001/11/19/a-big6%E2%84%A2-skills-overview/>) pôvodne vyvinutý pre prostredie základného a stredného školstva, ktorý sa však úspešne integroval do vysokoškolského vzdelávania, dokonca i do firemného prostredia.

Základný náčrt modelu Big6 – problémovo-orientovaného vzdelávania využívajúceho informačné stratégie:

Big6 rozlišuje šesť fáz riešenia problémov: definovanie úlohy, hľadanie informačnej stratégie, vyhľadávanie a prístup, využívanie informácií, syntéza a vyhodnotenie.

Každá z fáz alebo krokov obsahuje podrobnejšie ďalšie dve subfázy:

1. krok je **definovanie úlohy** – študent realizuje:

- definovanie informačného problému.
  - identifikáciu informačnej potreby,
2. krok zastrešuje **hľadanie informačnej stratégie**:
- determinácia všetkých možných zdrojov,
  - selekcia tých najlepších.
3. krok predstavuje **vyhľadávanie a prístup k informačným zdrojom**:
- študent musí vyhľadať zdroje (intelektuálne / logicky i fyzicky),
  - v rámci vyhľadaných zdrojov nájsť informácie,
4. krok zahŕňa **využívanie informácií**:
- zapojenie čítania, počúvania i všetkých ostatných zmyslov v záujme dôsledného zmysluplného využitia informácií,
  - plnohodnotné a funkčné využitie informácií,
5. krok je **syntéza**:
- usporiadanie všetkých vhodných zdrojov, excerpciu a osobné porozumenie,
  - smeruje k prezentácii informácií,
6. krok – **hodnotenie**:
- študent posudzuje výsledok a jeho efektivitu / účinnosť,
  - študent posudzuje proces a postup.

(Model bol vyvinutý v korelácii so štandardmi *Standards for the 21st-Century Learner*, ktoré vyvinuli AASL (American Association of School Librarians) a *NETS-S* (National Educational Technology Standards for Students)).

Model realizácie problémovo-orientovanej vyučovacej jednotky (seminára / cvičenia)

využívajúceho informačné stratégie:

1. Predstavenie témy a nastolenie problému, tvorba tímu
2. Brainstorming vo vzťahu k téme:
  - a. skupiny študentov tvoria zoznamy nápadov, kľúčových slov, hľadaných výrazov a možných zdrojov pre riešenie daného problému.
3. Riešenie problému / témy:

- a. študenti prehľadávajú on-line zdroje, ktoré majú k dispozícii cez databázy a cez webové stránky knižnice, s využitím kľúčových slov a vyhľadávacích termínov, ktoré predtým vytvárali vo fáze brainstormingu,
  - b. selektujú a hodnotia informácie dostupné z informačných zdrojov,
  - c. zhrnutie a riešenie.
4. Prezentácia:
- a. výsledky sa prezentujú na tabuli, prostredníctvom ITK ap.,
  - b. sprostredkovanie výsledkov navzájom.
5. Diskusia:
- a. konštruktívny dialóg,
  - b. reflexia a hodnotenie riešení.
6. Zhrnutie.

Resource-based learning

Orientácia na celoživotné vzdelávanie si vyžaduje zmenu pedagogickej práce a zaraďovanie metód práce, ktoré podporujú *učenie sa založené na informačných zdrojoch* – „*resource-based learning*“.

Študenti by sa mali naučiť:

- ako a kde informácie vyhľadať,
- vedieť ich porovnávať a hodnotiť,
- adekvátne uplatniť v svojej práci.

Tento vzdelávací prístup je často považovaný za demonštráciu a aktívnu manifestáciu informačnej gramotnosti, zároveň je hodnotený ako jeden z najlepších spôsobov, ako zabezpečiť rozvoj informačnej gramotnosti i učebných kompetencií.

Resource-based learning – na informačných zdrojoch založené vzdelávanie (učenie), multizdrojové vzdelávanie:

- aktívne zapája študentov, učiteľov a učiteľov-knihovníkov do efektívneho využívania širokej škály tlačených a netlačených, tradičných i netradičných (digitálnych) informačných zdrojov,

- podporuje rozvoj jednotlivých žiakov tým, že uspokojuje ich rôznorodé záujmy, skúsenosti, štýly učenia, potreby a úroveň schopností,
- študenti, ktorí používajú široké spektrum zdrojov v rôznych vzdelávacích prostrediach, majú oveľa väčšiu možnosť priblížiť sa k riešenému problému alebo téme štúdia, a to spôsobom, ktorý umožňuje a podporuje celý rad štýlov učenia.

Na zdrojoch založené vzdelávanie je jeden z prístupov orientovaných na študenta a mimoriadne aktívne využíva univerzitné informačné zdroje, elektronické zdroje a akademické knižnice.

Prienik informačno-komunikačných technológií do domácností zásadným spôsobom mení možnosti inštitucionálneho vzdelávania smerom k *resource-based learning*, zároveň existenčným spôsobom mení možnosti neinštitucionalizovaného vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania. Mení i možnosti kooperácie a kolaborácie neinštitucionálneho s formálnym vzdelávaním.

Predpokladom a existenčnou podmienkou takéhoto vzdelávania sú informačné a technologické zručnosti, schopnosti, vedomosti a návyky jednotlivcov.

Kooperatívne vzdelávanie a informačná gramotnosť

Kooperatívne metódy vo vzdelávaní sú spojené s inštrumentálnym a metodickým prístupom, ktoré spájajú študentov do vzdelávajúceho sa a skúmajúceho celku.

Kooperatívne učenie je prístupom, ktorý v sebe zahŕňa druh vzdelávacej klímy a vzdelávacieho prostredia, v ktorom malé tímy pracujú spoločne na poznávaní konkrétneho predmetu, učení sa alebo na vzdelávacej aktivite.

Kooperácia nie je len aktuálnou žiadanou kompetenciou človeka a študenta 21. storočia, ale pre väčšinu ľudí je i potrebou. Prostredníctvom spolupráce človek môže uspokojovať celý rad odborných, profesionálnych i osobných potrieb – od potrieb poznávania, odborného a profesionálneho uznania až po potrebu seberealizácie.

Vysokoškolské prostredie môže študenta pripraviť na to, ako vychádzať v pracovnom kolektíve, ako postupovať pri kolektívnom

riešení profesionálnych problémov, projektov, výskumov a zadaní. Mnohé z toho, čo v práci človek v práci dosiahne, je založené práve na kolektívnej práci.

Vysoká škola / univerzita je vhodnou pôdou na úspešnosť a účinnosť kooperatívnych metód. Činnosti, pri ktorých môžu študenti pracovať spoločne, dávajú študentom možnosť združovať sa pri vyučovaní a vzdelávaní, kooperovať pri tvorbe projektov, zdieľať svoje skúsenosti a názory, hľadať spoločné riešenie rozličných úloh, pomáhať si navzájom. Zo samotnej podstaty kooperatívneho vzdelávania vyplýva, že je vhodným prostriedkom na budúce profesionálne pôsobenie v odbornom tíme.

Ak môžu študenti medzi sebou pri výučbe a vzdelávaní komunikovať a spolupracovať, naučia sa viac, a to, čo sa naučia, má trvalejší charakter a výraznejšiu hodnotu.

Výsledky mnohých štúdií dokazujú, že zmena sociálnych vzťahov vo výučbovom procese v prospech kooperácie môže:

- rozvíjať myšlienkové procesy,
- kritické a tvorivé myslenie,
- podporuje výkon študentov,
- vedie k vnútornej motivácii a osobnej angažovanosti,
- stimuluje motiváciu študentov,
- ovplyvňovať kvalitu medziľudských odborných a profesionálnych vzťahov.

Kooperatívna výučba ide v ústrety prirodzeným potrebám študentov komunikovať a spolupracovať a súčasne je veľmi účinnou metódou, nakoľko využíva živú diskusiu, umožňuje spoločne hľadať, nachádzať, experimentovať, umožňuje žiakom učiť jeden druhého, navzájom si pomáhať, organizovať spoločnú prácu, podporuje rozvoj

osobnostných vlastností, ako sú: zodpovednosť, ochota spolupracovať, iniciatíva, tolerancia k názoru druhého, kritickosť.

Uplatňovanie kooperatívnych metód je podporované synergickým kognitívnym i nonkognitívnym efektom, znásobuje tvorivosť, tvorbu nových ideí, nápadov, riešení, znásobuje emocionálne podložie odbornej a profesionálnej práce, a tým aj výkonnosť a zodpovednosť.

Znaky kooperatívneho vzdelávania

Medzi hlavné znaky kooperatívneho učenia patria:

- priama interakcie, a komunikácia tvárou v tvár,
- práca v malých skupinách,
- pozitívna vzájomná závislosť pri tvorbe a realizácii zadania, riešení problému, výskumu či projektu,
- individuálna zodpovednosť za čiastkovú úlohu v rámci riešenia problému, výskumu či projektu,
- rôznorodé zloženie skupín študentov, ich integrácia,
- bezprostredné učenie sa sociálnym kompetenciám a sociálnym odborným a profesionálnym kompetenciám,
- pozorovanie, zasahovanie a navigácia zo strany učiteľa,
- spoločné vedenie skupiny študentmi a navigácia v riešení problému, výskumu či projektu,
- efektívna skupinová práca,
- synergia.

Efekty kooperatívneho vzdelávania

K najvýznamnejším, najefektívnejším a najproduktívnejším efektom kooperatívneho vzdelávania patria:

- trvalejšie a kvalitnejšie učenie,
- dosiahnutie vyššej úrovne logického myslenia, hlbšieho a kvalitnejšieho porozumenia schopnosti kriticky myslieť,
- lepšie sústredenie sa na úlohu a menej rušivých momentov a prejavov v správaní študentov,
- lepšia motivácia k dosahovaniu stanovených cieľov a výsledkov,
- vnútorná motivácia študentov k učeniu,
- lepšia schopnosť študentov posúdiť situáciu a navyše z rôznych zorných uhlov,
- pozitívnejšie a ústretovejšie vzťahy k rovesníkom a / alebo spolupracovníkom,

- väčšia ochota k vzájomnej podpore,
- väčšia sociálna facilitácia,
- vyššia duševná vyrovnanosť, prispôsobivosť,
- spokojné prežívanie odbornej, vzdelávacej situácie,
- pozitívnejšie sebahodnotenie,
- sociálne kompetencie,
- pozitívnejší prístup k vyučovacím predmetom,
- synergicky kreované výstupy, pozitívnejší prístup k učiteľom.

Pedagóg by mal pamätať na to, že:

- by nemal nečakať, kým študenti nadobudnú informácie a schopnosti nevyhnutné ku kooperatívne učeniu (osvoja si ich) čírou náhodou,
- by mal naučiť študentov tvorivej, produktívnej a priateľskej atmosfére,
- by mal venovať rozvoju kooperatívnych metód dostatok času,
- by mal dať študentom najavo, že učiteľ má záujem na ich osobnom raste.

Zároveň by si mal uvedomiť:

- že získať určité schopnosti je pre niektorých študentov rovnako ťažké, ako naučiť sa nové poznatky,
- že ak niektorá z dispozícií pre kooperatívnu prácu chýba, nemusí to byť nevyhnutne rezerva kooperatívnych metód, môže to byť:
  - vrodennými dispozíciami, temperamentom, introverziou, typom osobnosti študenta,
  - imitáciou správania, indispozíciou študenta,
  - psychickými zábranami študenta.

Odporúčania, ktoré možno ponúknuť pre úspešnú integráciu kooperatívnych metód do vzdelávania, možno formulovať nasledovne:

- pedagóg by mal študentom objasniť, ktoré kompetencie by si mali osvojiť:
  - môže pri tom využívať predvedenie, demonštráciu, rady, ako rozvíjať a využiť dané kompetencie, reflexiu a kolektívne hodnotenie realizovaných aktivít,

PEDAGOGICKÉ PRÍSTUPY A INFORMAČNÁ GRAMOTNOSŤ

- pedagóg môže pozitívnu vzájomnú závislosť navodiť:
  - zadaním spoločných cieľov (naučte sa a ubezpečte sa, že sa aj ostatní naučili),
  - komunikáciou, využívaním a zdieľaním spoločných zdrojov,
  - spoločným hodnotením (členovia skupiny by mali dosiahnuť a dospieť k nejakým kritériám, ktoré môžu byť zohľadňované pri celkovej klasifikácii),
- pedagóg môže bezprostrednú podpornú interakciu navodiť tým, že sa študenti navzájom podporujú: pomáhajú si, komunikujú, vysvetľujú si – učia sa navzájom,
- pedagóg vytvára príležitosti na posudzovanie individuálnej zodpovednosti študentov, ich prínos:
  - je vyhodnocovaný, overovaný participantmi / partnermi v skupine,
- pedagóg môže interpersonálne zručnosti a zručnosti kooperácie v malej skupine podporovať tým, že si študenti vyhodnocujú to, ako sa im práca darí:
  - vyhodnocujú aktivity a podiel členov skupiny, ktoré pomohli k dosahovaniu cieľa,
  - vyhodnocujú činnosti, ktoré by mohli zlepšiť prácu a výsledok,
- pedagóg by mal študentom vysvetliť, prečo je spolupráca tak výrazne dôležitá v škole, v odbornom pôsobení, vo vede a vo výskume,
- pedagóg by mal pozorovať študentov pri skupinovej práci, chodiť k nim, počúvať ich, robiť si poznámky o tom, ako pokračujú a napredujú,
- pedagóg by mal hovoriť so študentmi o kompetenciách, ktoré využívajú v spoločnej práci a povzbudzovať ich k tomu, aby rozmýšľali, ako prácu v skupine zlepšiť,
- pedagóg by mal poskytovať čo najviac príležitostí, aby študenti využívali kooperatívne metódy práce.

Kooperatívne metódy sú rôznorodé, medzi najzaužívanejšie patria:

- párové učenie, párové čítanie / párové zhrnutie,
  - diskusia, debata,
  - trojfázový rozhovor,
  - skladačkové učenie,
  - riadené rovesnícke učenie,
-
- projektové vzdelávanie,
  - jigsaw learning,

- recipročné učenie,
- STAD (Student-Teams-Achievement Divisions).

Každá z daných metód rozvíja a upevňuje konceptuálne porozumenie, kritické myslenie vysokej úrovne a argumentáciu, lepšie interpersonálne schopnosti, pozitívne postoje ku škole, vzdelávaniu a výskumu, a poznávanie toho, ako manažovať akademickú heterogenitu vo vysokoškolskom prostredí (skupine).

Konektivizmus

V oblasti vzdelávania je v súčasnosti aktuálna teória konektivizmu. Konektivizmus vychádza z predstavy dynamiky funkcií mozgu, podľa ktorej sa počet mozgových neurónov a ešte oveľa väčší počet synapsí počas života dynamicky mení.

Zjednodušene si tento model možno predstaviť ako sieť, v ktorej sú celkové schopnosti definované znalosťami prepájajúcimi jednotlivé uložené informácie.

Konektivizmus prekonáva individuálny prístup a dovoľuje nahliadať na vzdelávanie ako na vlastnosť siete presahujúcu rámec jednotlivca.

Rastúce množstvo existujúcich informácií a ich ľahká dostupnosť vedie k nutnosti porozumenia vlastností siete, v ktorej každý člen disponuje len určitou časťou znalostí. Potreba riešiť určitý problém potom vedie k dočasnému vytváraniu dynamických prepojení používateľov siete (pre riešenie tej ktorej konkrétnej úlohy) vrátane prepojení na dostupné informačné zdroje.

Základné princípy konektivizmu:

1. Učenie a poznávanie je komplexným a dynamickým procesom, počas ktorého dochádza k prepojeniu špecializovaných uzlov všeobecnej komplexnej siete – v rámci prepojení sa prepájajú, zdieľajú rozličné informačné zdroje, znalosti.
2. Učenie a poznanie spočíva v rozmanitosti názorov – poznávanie je založené na množstve rôznorodých skúseností (spojenie rôznych kultúr, rôznych odborov, špecializácií a odlišných technológií).

3. Učenie a poznávanie môže využívať aj non-humánne zariadenia, prístroje, artefakty a čerpať z / prostredníctvom nich. Aj neživé zariadenia môžu participovať na učení sa (formovanie štruktúry siete, spôsoby vyhľadávania informácií).
4. Schopnosť poznávať a učiť sa je vždy oveľa dôležitejšia ako momentálne reálne znalosti (poznanie).
5. Nadväzovanie, udržiavanie Udržiavanie a rozvíjanie spojenia a prepojenia je podmienkou sústavného poznávania a uľahčuje neustále učenie sa (budovanie poznávajúcej, objavujúcej a rozvíjajúcej komunity).
6. Kľúčovou kompetenciou je schopnosť rozpoznať súvislosti medzi rôznymi odbormi, konceptmi alebo ideami – vnímanie spojení medzi oblasťami, ideami a konceptmi patrí medzi základné zručnosti.
7. Aktualizácia poznatkov (aktuálne, presné poznatky) je dôležitým atribútom konektivistických vzdelávacích aktivít (zajtra nič nemusí byť pravda).
8. Vlastné rozhodovanie je súčasťou vzdelávacieho procesu (meniaca sa realita vyžaduje schopnosť meniť vlastné postoje)—rozhodovanie je vlastne samotným procesom učenia. Výber toho, čo sa učiť a význam prichádzajúcich informácií je treba optiku meniacej sa reality.

Medzi hlavné metódy využívané v konektivistickom pedagogickom prístupe patria:

- modelovanie a demonštrácia,
- precvičovanie a reflektovanie,

Medzi kľúčové aspekty konektivismu patrí využívanie IKT a nadväzujúcich technologicky podporovaných metód:

- zapojenie e-learningu,
- zapojenie metód s prvkami sociálnych sietí,
- zapojenie prvkov blogovania.

Výučbové metódy rešpektujúce konektivismus posudzujú každého jedinca v kontexte siete (osobného vzdelávacieho prostredia), ktorú si okolo seba buduje. Hodnotenie výsledkov dosiahnutých bez prístupu k tomuto prostrediu je však potom v mnohých prípadoch zbytočné (logicky stráca výpovednú hodnotu).

Literatúra:

- BRDIČKA, Bořivoj. Konektivismus – teorie vzdělávání v prostředí sociálních sítí. In: *Česká škola* [online]. 2.9.2008 [cit. 2010-10-09]. Dostupné na: <http://www.ceskaskola.cz/ICTveskole/Ar.asp?ARI=105298&CAI=2129>
- BLEAKLEY, Ann – Carrigan, Jackie. *Resource-based Learning Activities: Information Literacy for High School Students*. Chicago: ALA, 1994 [cit. 2014-10-09]. Časti dostupné na: https://books.google.sk/books?id=ZT_c6cItEkkC&pg=PR9&lpg=PR9&dq=RESOURCE-BASED+LEARNING+in+highschool&source=bl&ots=cFgo8zg0t9&sig=XuUAXuXUsUI8P7xng_23NLg-B5s&hl=sk&sa=X&ei=VAOwVLLnJYnaOKKxgZAF&ved=0CDQQ6AEwAg#v=onepage&q=RESOURCE-BASED%20LEARNING%20in%20highschool&f=false
- BROWN, Sally, Ed.; Smith, Brenda, Ed. *Resource-Based Learning*. London: SEDA, 1996 2011[cit. 2014-10-09]. Časti dostupné na: http://books.google.sk/books?id=AAkIt6Eg8ZoC&printsec=frontcover&hl=sk&source=gbg_ge_summary_r&cad=0
- CARBERY, Alan. *Introducing problem-based learning into oneshot information literacy Instruction at Waterford Institute of Technology Libraries* [online]. London: SCOUNL, 2011 [cit. 2014-10-09]. Dostupné na: http://www.sconul.ac.uk/sites/default/files/documents/9_1.pdf
- DOWNES, Stephen. *What Connectivism Is*. In: *Half an Hour* [online]. February 03, 2007 2011 [cit. 2014-10-09]. Dostupné na: <http://halfanhour.blogspot.co.uk/2007/02/what-connectivism-is.html>
- DOWNES, Stephen. *Connectivism and Connective Knowledge* [online]. Ottawa: National Research Council Canada, 2012 [cit. 2014-10-09]. ISBN: 978-1-105-77846-9. Dostupné na: http://www.downes.ca/files/books/Connective_Knowledge-19May2012.pdf
- Jacob, Evelyn *Cooperative Learning in Context: An Educational Innovation in Everyday Classroom*. [online]. New York: State University New York, 1999 [cit. 2014-10-09]. Dostupné na: <https://books.google.sk/books?id=oOKTc12vB0sC&printsec=frontcover&dq=cooperative+learning&hl=sk&sa=X&ei=HSOwVN7gGtPWaqrUgOAK&ved=0CEwQ6wEwBA#v=onepage&q=cooperative%20learning&f=false>

